

ljubav se bode širila v nežnih otročjih prsih bolj in bolj, kolikor bolj je učiteljica sama vnetja za domovino in jezik svoj. V budilni izgled domovinske ljubezni naj Ti služi čestokrat drobna ptičica, ki nas jeseni zapusti, a sleharno pomlad jo ljubav do domovine pripelje nazaj v domač kraj. Ako že ptičica toliko ljubi kraj, kjer se je izvalila, kako bi li otrok, obdarovan s spretnostimi na duši in telesi, ne ljubil kraja, kjer je zagledal luč sveta, trgal nežne cvetlice, sploh v veselji in igri preživel svoja mladostna leta. Preobširno bi mi bilo še dalje vse čine navajati, ki jih imamo na razpolago pri omejenem pouku, v probudo domovinske ljubezni. Povdarjam le to, da je buditev domovinskega čuta na dekliški šoli jednako važen faktor, kakor na deški.

Ako si, draga tovarišica, kot blaga domorodkinja vestno budila domovinski čut in ljubav do jezika svojega, vzgojila si deklice, kojim se dozdeva, da so se probudile iz zimskega spanja. Kajti odprlo se jim je zlato polje domovinske ljubezni. Kdo jih ne pozna onih sladkih trenutkov? Človek izpozna, da ima domovino: sme jo, da, mora jo iz vsega srca ljubiti. Istinito je, da se bode mehko, mlado srce deklic oklenilo domovine in vse misli bodo nji posvečene. Pregovor pravi: Navadite se slovenskega in vajeni boste slovenskega. Šola ima namen in dolžnost, mladino po

moči izuriti v pravilni rabi materinega jezika. Ako je učiteljica tudi ta namen po moči dosegla, vzgojila je narodu vrle žene in dobre matere. Žena ima tu glavno nalogo. Ona vcepi v mlada srca svojih otrok sladke besede svojega jezika; od nje je odvisno, kako bode pozneje otrok izražal svoje misli, svoja čustva. Ako bodemo vse učiteljice, ki delujemo na dekliških šolah, po tem gaslu delovale, v svesti bodimo, da bode narodna samozavest prošnila vse kroge. Napačno mnenje, da nima naš jezik jednake vrednosti, nego drugi moderni jeziki, da je naš jezik le za nižje sloje, da bi bilo moderni dami morda celo sramota, ako bi se na javnih prostorih posluževala našega jezika: to mnenje, ki je še močno razširjeno med našim modernim ženstvom v mestih, bode potem polagoma izginilo iz našega naroda. — Na noge torej, drage domoljubkinje in tovarišice! — Proč z napačnimi nazori, s kojimi se bori moderno ženstvo našega naroda. V prosep pravim nazorom pomozite nam Bog! Mimo tega, da skrbno gojiš ljubav do jezika svojega, isto tako skrbno goji tudi ljubezen do snažnosti, varičnosti, delavnosti in pobožnosti!

Ako si, draga tovarišica, tako vestno delovala v svojem poklici ter po moči širila narodno zavest, v svesti si bodi, da si po moči pripomogla v probujo naroda svojega, to Ti slajšaj ure življenja! Živela nisi zamán na zemlji! Blagor Ti! Ana Pour — Vrhnika.

Delovanje „Narodne šole“.

Dné 3. rožnika t. l. je imel odbor „Narodne šole“ sejo po nastopnem dnevnem redu:

1. Dosedanje društveno delovanje v tem letu.
2. Poročilo o blagajničnem stanju.
3. Rešitev nekaterih prošenj.
4. Razgovor o predlogu občnega zbora.

K prvi točki dnevnega reda. Vzlic rastočim potrebam ljudske šole ima odbor prav težavno stališče. Z jedne strani bi „Narodna

šola“ rada vsem zahtevam zadostila, z druge strani pa mora svoje delovanje uravnati in omejevati po svojih denarnih silah, ki odboru velevajo: Do sém — in ne dalje! Naj to okolnost častiti gg. društveniki blagovoljno pomislijo, ako niso s povračili in darili po vsem zadovoljni. Res je, da večina udeležiteljev svoj donesek vloži pri „Nar. šoli“, a glede na obilico povrnjenega blaga so vplačila redoma le skromna in podpore — izrekoma izdatne podpore, kakoršne so deželna,

mestna in hranilnična, le redke, reči smemo jedine, s katerimi more odbor računjati. Da bi društvo ne imelo samo zajemalcev, ampak tudi donašalcev, s kojimi se ponašajo druge humanitarne naprave razmeroma v velikem broji, potem bi „Narodna šola“ storila še več in rada naklanjala ljudskim učilnicam učnih potrebščin, saj je obče znano, da nedostaje nekaterim šolam še najvažnejših učil, da ne govorimo o tem, kar treba otrokom pri nauku v roke dajati tekom vsega šolskega leta. Odbor ima z dopisovanjem, naročevanjem, razpošiljanjem in vknjiževanjem prav obilo, večkrat jako utrudljivega posla, in da more ta posel reševati, pripada mu še kočljiva naloga, da skrbi sam tudi za sredstva v pokritje društvenih stroškov. Hvala Bogu, da je med „imeti in dati“ bilo dosedaj vedno ono dobrodejno ravnomerje v društveni blagajnici, katero je „Narodni šoli“ omogočilo in utrdilo 17letni obstanek.

Število društvenikov je letos naraslo, ker je dosedaj že 100 ljudskih šol, torej za 11 več kakor vlani vse leto, deležnih bilo blagotvornosti „Narodne šole“, učiteljev pa se je do danes vknjižilo 42. Razven teh je 15 ljudskih šol dobilo brezplačne podpore, kar se po vsem ne vjema z določilom § 8. društvenih pravil, po katerem imajo samo „pravi udje“ pravico do povračila, to so isti, ki plačajo 1 gld. letnine v društveno blagajnico.

Z ozirom na število ubogih otrok v podpiranih šolah in z ozirom na to, da mnogo šol za majhen donesek dobiva 3, 4 ali celo 5kratno povrnilo, in z ozirom na § 11. društvenih pravil, ki določuje, da sme odbor po možnosti učila darovati ubožnim šolam in učiteljem, prosi načelnik, da odbor to odredbo „posticipando“ odobri, saj se darila obračajo v blag namen, za omiko naše mladine.

Vrednost razposlanega šolskega blaga iz naša nad 1000 gld.; po pošti se je dostavilo udom 102 zavoja, ki so tehtali 8949 kg; 54 zavojev blaga se je po zasobni poti odposlalo; ako se za vsako teh pošiljatev poprečno še računja 7 kg, torej tehta vsa množina šolam naklonjenega blaga = 12 meterskih centov.

H temu je še prišteti več pošiljatev, ki so se potom „Narodne šole“ naročile za 4 ljudske šole pri založniku in so bile neposredno dostavljene naročnikom. Tudi te pošiljatev tehtajo krog 3 q; torej je bilo vsega blaga krog 15 q razposlanega.

Zahvala gre v prvi vrsti častitim darovalcem za znatne podpore, in umestno je, da se odbor za izredne darove najiskreneje zahvaljuje.

„Narodni šoli“ so naklonili:

Visoki deželni zbor	200 gld.
Veleslavni mestni zbor	200 „
Slavna kranjska hranilnica	200 „
Slavna posojilnica ljublj. okolice	10 „
Prebl. g. vitez dr. Močnik v Gradci	15 „
Iz čitalniške nabiralnice	2 „
Preč. g. župnik v Slavini	2 „
Veleč. g. J. Mercina v Gorici	1 „
Skupaj	630 gld.

Odbor se priporoča tudi drugim prijateljem in dobrotnikom, da bi blagoizvolili spominjati se učencev-ubožčekov.

Zelo bi bilo odboru olajšano poslovanje, ako bi se člani pri naročilih določno izjavili, česa potrebujejo; zato prosi odbor častite društvenike, naj se pri vlogah na „Narodno šolo“ ravnajo po tem vodilu.

1. Pri pisankah in spisovnicah naj se določuje, na kakšen način naj so črtane, t. j. število linijamenta naj se naznani.

2. Pri številnicah je zaznamovati, naj li bodo navpično ali vodoravno rastrirane.

3. Za tablice je določiti, je li treba kamenitih ali prožnih in kako črtanih. (Op. V novejšem času se dobivajo pri založnikih po jedni strani také črtane, kakor so sedaj dopuščene številnice. Nam se zdi tak linijament jako praktičen, ker je istotako pripraven za pisanje črk, kakor za številke, pa tudi za spisne vaje spretnejšim učencem na višji stopinji so ugodne, ako vsakdanjih vaj ne pišejo v zvezke.)

4. Odboru se z večkratnimi naročili naklada mnogo nepotrebne delo; zato naj vsakdo takoj s početka šolskega leta premisli, koliko blaga bi približno potreboval od društva,

in naj po tem svoje doneske odmerja in nakazuje.

5. „Narodna šola“ principijelno ne more dovoljevati kredita, ker ji je uprava potem zelo obtežena in ne gre, da bi se člane izterjaval.

6. Na brezimne prošnje in naročila, in k tem prištevamo tudi one, ki nosijo ponositi podpis „Šolsko vodstvo“ ali „ljudska šola“, odbor ne bode ozir jemal; za vsak urad, torej tudi za šolo, mora nekdo odgovoren biti.

7. Večja naročila na šolsko blago naj se vsaj za časa šolskih počitnic pošiljajo „Narodni šoli“, ker niti društvo, niti založnik ali tovarnar ne zmoreta tolike zaloge, da bi se vsem na mah zadostilo in takoj postreglo.

Opomnja. Že sedaj tovarna pripravila zalogo za prihodnje šolsko leto ter po svojem agentu vzprejema naročila, na podlagi katerih se preskrbuje s potrebno množino papirja, ki je gledé na razširjenost po skoraj vsej Cislitaviji res ogromna; saj je samo „Narodna šola“ lansko leto razdala 50.366 raznih pisank in 6.300 risank.

8. Poštne stroške od posamičnih pošiljatev imajo prejemniki poravnati.

9. Časih je možno, da se pošiljatve ceneje dostavljajo po privatnem potu; v takih slučajih naj društveniki blagoizvolé način oddaje določiti; ker pa odbor ne more vsakokrat takoj naročila izvršiti, naj se odboru z dopisnico prej prijavi, kar se od „Narodne šole“ želi dobiti. Poleg nakaznic še posebna pisma odboru pošiljati ni potrebno, ker se na odrezkih lahko vse želje zabeležujejo.

K drugi točki poroča g. blagajnik:

Blagajnična knjiga podaje nastopne številke:

Do konca velikega travna tekočega šolskega leta se je oglasilo 100 ljudskih šol z doneski	437	gld.	65	kr.
42 učiteljev z doneski	134	„	10	„
Ako se prištejejo gori omenjene podpore in darila s	630	„	—	„
in ostanek lanskega leta	194	„	43	„
je torej vsota dohodkov	1395	gld.	58	kr.

Vsota dohodkov	1395	gld.	58	kr.
v primeri s troški	1087	„	50	„

kaže se torej prebitok 308 gld. 8 kr., s katerim je pa še pokriti nekaj neplačanih računov. Kakor vsako leto, ostalo bode tudi letos za prihodnjo šolsko dobo krog 200 gld., kar bode jako potrebno, ker so tirjatve ob pričetku šole največje.

Od stroškov pripada

na ljudske šole	784	gld.	82	kr.
in na učitelje	253	„	60	„
skupaj	1038	gld.	42	kr.

Na vsak vplačan goldinar je torej društvo vračalo povprečno 1:81 gld. v šolskem blagu.

Vrednost brezplačnih

daril je ceniti na	68	gld.	27	kr.
------------------------------	----	------	----	-----

Torej stane vse razdano blago 1106 gld. 69 kr.

Presežek nad stroški izvira od blaga preostalega v pretečeni društveni dobi.

Pri tretji točki dnevnega reda se je rešilo več prošenj za podporo ugodno, deloma neugodno.

K četrti točki dnevnega reda:

Po g. M. Kosa, učitelja v Velesalu navetu je odbor vsestransko preudarjal, bi li ne bilo možno za časa učiteljskih zborovanj med počitnicami napraviti v Ljubljani koncert na korist „Narodni šoli“ in „Slovenskemu učiteljskemu društvu“, ter je prišel do zaključka, da tega ni moči izvesti iz naslednjih razlogov:

1. Naslov, pod katerim bi se koncert priredil, je vsekako dovolj važen in vreden vsestranskega zanimanja in izdatne podpore; vendar ne kaže apelirati na požrtvovalnost učiteljstva, ki bi z obilo udeležbo, brez kakeršne si koncerta misliti ne moremo, naložilo si prav občutljivih stroškov.

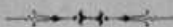
2. Vspeh koncerta bi ne bil v nobenem razmerji s stroški posamičnih vdeležencev in s stroški za priredbo: godbo, muzikalije, tiskovine, svečavo, postrežbo itd.

3. Gmotno stanje učiteljev je in bode še dolgo nepovoljno in ako se z jedne strani pojavljajo upravičene tožbe, ne moremo z

druge strani pričakovati, da bi učitelji ponášali se z imovitostjo, dasi nas veže dolžnost, vsikdar kazati pred svetom svoje navdušenje

in svojo gorečnost za vzvišeni poklic, če tudi nam sredstva tega ne pripuščajo.

Za odbor „Narodne šole“: F. Stegnar.

K osnovi pravil društva v pomoč učiteljev in učiteljic, dalje učiteljskih vdov in sirot na Kranjskem.

Špreosnovno zgoraj omenjenih pravil sem podpisani zadovoljen, vendar pa predlagam k nekaterim paragrafom nekoliko prememb oziroma dostavkov, na katere naj slavni odbor blagoizvoli ozirati se in jih v poštev jemati.

Moji predlogi so sledeči:

Pri § 6. naj se opusti zadnji stavek: „a vendar ni ljudski učitelj“. Po mojem mnenju je vsakdo dobronik, kdor kaj daruje, tedaj tudi učitelj oziroma učiteljica. Res, da učitelji nismo bogatini, a pripeti se pa vendar lahko, da izmed učiteljstva kdo društvu kaj podari, če tudi le malo vsoto, dobronik je.

§ 8. naj se glasi: a) Razven tega pa plačujejo neoženjeni udje po 3 gld., oženjeni po 6 gld. letnine.

b) Ako hoče neoženjen učitelj itd. Ta paragraf naj se tedaj razdeli v dva odstavka zaradi popravka pri § 13. b).

Pri § 13. naj se tudi postavite črki a) in b) ter naj se odstavek pri b) glasi:

b) Vpokojeni oženjeni učitelji, ki so imeli pravice oženjenih učiteljev, nimajo pravice do prevžitnine, (§ 10. b) pač pa oni, ki so kot neoženjeni pristopili a se potem oženili in si niso pridobili pravic oženjenih (§ 8. b). To se pač lahko zgodi, da se učitelj, ko se je oženil, ni podviral pridobiti si pravic oženjenih, a napade ga bolezen ali pa ga zadene kaka nesreča, vsled katere ga upokojé, predno si je pri društvu dobil pravice oženjenih. Ali bode mar tak učitelj, ki dobiva morebiti le prav malo pokojnine, brez pomoči, koje je še toliko bolj potreben.

K § 13 naj se pridá še odstavek c), ki naj se glasi:

c) „Vdove takih učiteljev, ki so bili do smrti kot neoženjeni udje pri društvu, dobe polovico možu odmenjene prevžitnine kot pokojnino“. Na ta način, upam, pač ne prirastejo društvu posebno veliki troški, a prigodi se vendar le tak slučaj prav lahko, s čimur se bo vdovi z malim zneskom polajšalo v zadregi in pomanjkanji.

K § 17. naj se dostavi: Ako se pa vdova, ki dobiva pokojnino od tega društva, omoži s kakim nedruštvenikom, če tudi ni učitelj, dobi, ako zopet vdova postane, četrtno prejšnje pokojnine. Vdova je skoraj vsaka potrebna pomoči, toliko bolj pa še taka, ki je v slabem gmotnem stanju. Ako bo taka vdrušič-vdova le količkaj premožna, ne bo se ji vredno zdelo prositi za te male krajcarje.

§ 19. naj se tako-le izpremeni in popravi:

Za pokojnino, vzgojnino in prevžitnino se prosi pri društvenem odboru z nekolekovano prošnjo. Vdove naj dokažejo zakonsko zvezo, vkupno življenje in vdovstvo,*) otroci pa svoja leta (s krstnim listom), učitelji pa, da so upokojeni.

Vsa ta dokazila, (poročni, mrtvaški in krstni list), naj so nekolekovana ter naj imajo le uradni župnijski pečat; krstni list pa za vse otroke jeden zadosti, ter kar na navaden popir in ne na obrazec napisan, ter naj ima vsak tak spis zgoraj dostavek: Brez koleka v

*) Dokazati morajo s poročnim listom, s potrdilom krajnega šolskega sveta in župnega urada, da sta skupaj živila, ter mrtvaškim listom svojega moža.